

სალიტერატურო და სამეცნიერო ნახატებიანი გაზეთი. გამომდის ყოველ კვირა დღეს.

№ 23.

მაისი 29, 1894 წ.

№ 23

შინაარსი: შესანიშნავი მოვლენა.—პასენი, დიუტუ მეგრელისა.—ჭრელი ფიქრები ავკისა.—„ვისი ბრალისა“ ავტორს პეტრე პავლიძისა.—საფურადღებო ამბები.—მოზაიკა, ფერადი ქვის ანუ შინაქრის ხელობა გ. წერეთლისა.—ვაში ატყბული კოჭი.—მცირე ფიქრები ახალგაზდა ქართველისა—ყანალი თარხანისა.—ქესაქე დასის პროგრამა, სიცუვა ტერ-დევიტიანისი.

შესანიშნავი მოვლენა

მრევანდელმა ტფილისის საადგილ-მამულო ბანკის კრებამ საკვირვლათ მალე გამამართლა ავკის წინასწარ-მეტყველება. როდესაც თითქმის საქართველოს ყველა კუთხეებიდან შეიკრიბნენ წარმომადგენელი თეატრის დარბაზში, ილია ჭავჭავაძემ ხმა ჰყო: ბატონებო ბეგრს რასმე უცნაურ ქორებს აერცვლებენ ჩემზე, ვითომც მე სკოლისა ზ განათლების წინააღმდეგი ვიყო. ვითომც ჩემი მეოხებით ბანკი საშემდეგობაში იყოს ჩაყარდნილი და მრავალი სხვა კითხვები დააყენა ისეთები, რომლებიც სულ დაწერილებით გამოირკვა საზოგადოების თვალწინ. ამ სახით კრება გადიქა საერო მოსამართლედ, რომლის წინაშე თ. ილ. ჭავჭავაძე და მისი მოწინააღმდეგენი ბეგრს უმართებულა მოქმედებას და საქციელს აბრალებდნენ ერთმანეთს. ყოველი აქ დამსწრე კრებისა თავისი თვლით ხედავდა და ისმენდა, განსჯიდა, ადგენდა გულში ბრალსადებ ოქმებს და გულისხმას ჰყოფდა, სად იყო მართალი და სად იყო ქორი, ამსახით თვით აქ შეკრებილმა საზოგადოებამ ზედ-მიწევნით სცნა ვინ იყო იმ აუარება მითქმა-მოთქმის მიხეზი და სად იხადებოდა ათასნა-

ირი ქორები, დღეს საერო სამსჯავრომ ყოველსავე ამაზე დაადგინა თავისი განჩინება. ევრავითარი გაზეთი, ევრავითარი წაღებულ-წამოღებულ ამბავი ისე ზედმიწევნით ეერ გამოაუხიზლებდა ჩვენ საზოგადოებას, ეერ განაქარწყლებდა ათასნაირს ქორებს, როგორც ეს საერო განსჯა. როდესაც ორი პარტიის მეთაურნი გამოვიდნენ საზოგადოების წინაშე და გამართეს ურთიერთ შორის კამათობა-ქილილი, თითოეთლს მათვანს მთელი ერის წარმომადგენელთა წინაშე მიეცა ღონისძიება თავის სიმართლედ დემტკაცეინა, ყველა მიხვდა დღეს, ვინ რისი მომქმედია, ყველამ თავის თვლით დაინახა მეთაურების ვინაობა, მათი ზნეობრივი და გონებრივი აულა-დიდება.

მაშასადამე თვით მეთაურებს აღარაფერი სამდურავი აღარ უმართებს; ის კი არა მართლაც, რომ ღირდა მართა ამის გულისთვის ორსავე მოწინააღმდეგე დასს მოეყენა თავისნი მომხრენი, რომ მათ თვალწინ ერისა და ქვეყნის წინაშე თავი ემართლებათ ათასნაირ მითქმა-მოთქმისა და დაწამებისაგან. არც თ. ილ. ჭავჭავაძის, არც თ. ი. მაჩაბელს არა აქეთ საბუთი, რომ უსაყვედურონ ასეთს გარემოებას. ევრანებ, ისინი ძლიერ მოხარულნიც უნდა იყონ, რომ შემთხვევად მიეცათ პირის-პირ დემტკიცებინათ ერის წარმომადგენელთა წინაშე თავიანთი სიმართლე და მაქსიმათ ათას-

ნაირი კორბები, გავრცელებული თავიანთ თავზე. აი, რა მსურდა და რა უჩიჩა აკაცი წართიელმა ჩვენ საზოგადოებას, როცა თავის „ქრული ფიქრებში“ საჯაროდ გამოაცხადა: „ბატონებო! ყურით გაგანილი ნუ გვკრათ და გწამდეთ მხოლოდ ის, რაც თქვენი თვლით ნახათ. ყური ტყუილია, თვალი მართალია“. მაგრამ, როგორც მოგვხსენებთ, პარტიობის მეშურნობით დაბრმავებულთა სხეანიართა ახსნეს ეს ქეშმარიტება და დენა უყენს მას; მაგრამ ამ გასაკვირის არა არის რა. მართლის მოქმედი ხომ იმ პირველშივე იწამა. ახლა პარტიობის ქარტახილი ნელ-ნელა ცხრება და ყოველს მეთაურს გული გულის ალაგას ჩაუღდა. დარწმუნებული ვართ, რომ თვით მეთაურნიც დიდი სიამოვნებით მოიგონებენ იმ წაშს, როცა მათ დიდ კრების წინაშე, საცა მოყვანილი ჩოხოსნებიც ბლომათ იყვნენ, მიეცათ შეშობევა თავის გამართლებისა და თვით ჩოხოსნებსაც სიმართლემ თვალი აუხსლა.

ბერი მწარე მთრახები მოხდა ოპოზიციას ექილობების უწყისოდ შესახებ; მაგრამ რადგან ამ შემთხვევაში მხოლოდ ერთ ხარეს დასდევს ბრალი, სამართლიანობა მოითხოვს მეორე მხარესაც თვალ-წინ დაუყენონ მათი გამამტყუნებელი საბუთები; მაგრამ სანამ ეს მოხდებოდეს, საჭიროა შევხებით ერთი ორატორის ქექა-ქუხილსა. ეს იყო ე. რ. ყიფიანი.

ყველაზე შესანიშნავი იყო ამ კრებაზე ვასილ ყიფიანის დიდნიშნელოვანი სიტყვა: „მდიდრებზე და ღარიბებზე ლაპარაკი უქმი სიტყვებიაო: * (ქარგათ დავეიროდით ამ სიტყვებს მეცხრამეტე საუკუნის გასულს ინტელიგენციით აშობს ამას!)....

„გაძნობათ წარმოთქმული სიტყვები და ამასთანავე გულში მუქის ცემა ჩემზე არ მოქმედებს, არ მოქმედებს აგრეთვე პატიოსნებაზე მაღალი ფრაზეებით ლაპარაკი, რადგან ამ კედლებს გარეთ ისე მოქმედებენ, რომ იგი ყოველი წართისნების შემადგინებელი და კაცური ღირსების დამამკირებელია“. სამწუხაროდ ორატორის სიტყვები ნამდვილი ქეშმარიტება და ამ ქეშმარიტებას ცოცხლად ხატავს „მწყმისი“. № 8 დაბეჭდილი შემდეგი სიტყვები:

„მოახლოვდა მისი და შეიქნა ჩენს დალოცვის ქუთასში ვაცხარებული ფაციფული ექილობების და კენჭების მოპოვებისათვის. ვასაკვირველი ღ

დროის ნიშანი ის არის, რომ ამ ჭამად უფრო მეტად ვაცურებენ ტვილისელების ავერტები ქუთასისა, ვიდრე ქუთათურ მოღვაწეთა დანდობლინი. ჩვენ ნამდვილად ვიცით, რომ ერთი თვლისეული მოღვაწის ავერტებმა ქუთასის მსესებლები, რომელთაც მამული ბანკში აქეთ დაგირავებული, მეტისმეტად შეაწუხეს ლიტინით, რომ ექილობა მოგვეცით, თორემ საქართველოს დალუქვაში თქვენც ბრალი დაგედებათ და სხე... ნამდვილად ვიცით ისიც, რომ ზოგან კიდევ გაუჭირა მათს მეტყველებებს. ამასთან ჩვენს ზნეობრივ მოვალეობად ვთვლით ისიც მოვიხსენიოთ, რომ არც ერთი ზემოზე ხსენებული ავერტები თ. ი. მანაბლის არ ყოფილა. მართალია, ამას ამტკიცებს სასულიერო თურნალი, მაგრამ ჩვენ მაინც ვერ დაევიწყებდით, რომ ეს ზემო აღნიშნული აშბები გამტყუნებელი ყოფილ იყოს მათგან, ვისაც პირდაპირ შეეხებოდა. სხვათა შორის ამ კრებებზე წარმოთმული იყო ერთი მისთანა ამბავი, რომელიც საყურადღებოა ყოველი ქართველისათვის. ეს ამბავი გახფთვებშიც იყო გამოცხადებული, აი, რა წარმოთქვა, რომ სათავდაღანაურთა სკოლის მასწავლებლები აგიტაციაში ერევიანო. ამან შეაძრწუნა კრება. მართლაც რა ნება აქვს მასწავლებელს მანებოს თავი ასეთს თავის წმინდა მოვალეობას; დაეიწყოს ჩენი შეილები და მასთან ერთად უორგულს ჩენ მომავალს მხოლოდ იმ წერილმან ინტერესის გულისთვის, რომ დაეხმაროს ან ერთს, ან მეორე მხარეს არჩევიანებში. ამ ნაირად მომქმედი მასწავლებელი ვერაფრით თავს ვერ იმართლებს საზოგადოების წინაშე. მაგრამ მადლობა ღმერთს, რომ იმათ შესახებ წარმოთქმული სიტყვა არ დამტკიცდა: ტვილისის სათავდაღანაური სკოლის მასწავლებლებმა ერთხელ შეპკითხეს ორატორს: დაგვიახელეთ, ვინ არის მავისთანა? პასუხად ეს მიიღეს: აარცერთი თქვენგანი. ის ვერც იკითხავს, ვინ არისო? ყველაზე უფრო ააღელვა ამ ურიგო ქცევამ იმ ეინლაც დამსწრე მასწავლებლისა ბ. ვასილ ყიფიანი, ინსპექტორი ქუთასის სათავდაღანაური სკოლის, რომელიც ეს ორი ვიკარა, სკოლისთვის, ვაგსმენებისათვის თავი დაუწებებია, სხვის ანაბარად დაუყრა მოსწავლე ყმაწვილები და ივერის სიტყვისა არ იყოს, დემოსთენსავით დაღაღდებს მოვალეობაზე და პატიოსნებაზე.

დამსწრე.

*) ისილე „Новое Обозр.“ № 3577

მ ა ს უ ხ ი

ო, მწერალი ვარ და ჩემი სიტყვა, მინდა, ჩემ საქმეს ეწონებოდეს,

და ჩემს ნაწერში მტკიცე რწმუნება და გულწრფელობა იხატებოდეს; ჰო, მწერალი ვარ და მხოლოდ მისთვის ავიღებ ხოლმე ხელში მე კალამს,

რომ შევაძლო ყველას ის, რაც მძულს და შევაყვარო, რაც მიყვარს და მწამს!..

ჰო, მწერალი ვარ და არ ვეკუთვნი ამ მწერალთა გუნდს, შენგანვე შექმნილს, ვინც დღეს მონურად ფეხქვეშ გევაბა და, გულით შავი, გიჩვენებს თეთრ კბილს;

ხელ კი, როს ფინჩხას აღარ გაღუყრი, იუდასივით ვადაგიდებდა და იმ იარაღს შენვე მოგმართავს, რომლითაც დღეს შენ გემსახურება,

ვინც ზნეობრივი სიმახინჯეა და გონებრივი არაბოაბა, ვის ღრუშანდელ მხოლოდ სწერია: „პირმოთენობა და უაზრობა“..

ჰო, მწერალი ვარ და ვერ შეგინდობ მწერალს მწერლობის გათახსირებას, იმის სავაჭრო საგნად გადაქმნას და კალმის ნაცულად „ჩოთქი“-ს აღებას!..

დუბუ შგვრული

24 მაისი 1894 წ.

ტფილსი

ჭრელი ფიქრები

ფეხირ-სიტყვაობამ ერთი ზღაპრული ტიპი გადმოგვცა ქართველებს: „ნაკარ-ქეკია“, რომელიც ისეთივე სასაცილოა, როგორც „ღან-კიხობი“, „ფალსტაფი“ და „ივან ღურაკი“, თუმცა ეს უკანასკნელი ყველასგან განსხვავდება. ღანკიხობი, ეს ფერმიზნდელი რაინდობის სახე, სასაცილოა თავის გამოაზრახულებლობით, როდესაც ქარის წისქვილებს ებრძვის, ეითამც დევების წინააღმდეგ ებრძვიო, ცხერის ფარაში ფარ-ხმლით ჩაერევა და ელტავს სრულიად დარწმუნებული, რომ საჩინო-ზეზსა მესრს ვაგებო. ეს ღანკიხობი გულწრფელი და პატოსანი კაცია და ვტაცებულია კაცთ-მოყვარული იდგით. ამისთანა ვერ არის მეორე ტიპი ფალსტაფი. ის არის ცრუ, ბაქია, მატყუარა, უძლიერი, ტრაზანი და იმევე ღროს თავის კუქის მონა. სულ რაინდულ რამებზე და პათოსნებაზე ლაპარაკობს ეს ყოვლად მხდალი და ლაჩარი არსება მხოლოდ იმ განზრახვით, რომ თავისი შინაგანი სილაჩრე მიზლის და ბაქი-ბუქობით სხვას ულკმა გამოსტაცოს. ეს ორივე ტიპი ნაციონალური არის და მსოფლიო-ცვა: სულ სხვა გვირია „ივან ღურაკი“. ეს არის მხოლოდ ნაციონალური ტიპი, საკუთრათ რუსეთის წინააღმდეგ ნაყოფი, რომელიც თავის კუზა-კეცზე ზის, თვითონაც არ იცის, სად მიდის და რისთვის მიდის, მაგრამ მისი ბედი, რაღაც ვარემუ ძალი, ყველგან და ყოველთვის ენმარება და ამარჯვებინებს. იქნენი „ნაკარ-ქეკია“ კი საკვირველი ტიპია. ფიზიკურად უძლიურია: სული რომ შეუფერო ცხრა-მთას ქით ვადავარდება, ამას თვითონაც კარვთ გრძნობს, და პირიქით არავის ეტანება: მაგრამ ფარს კი დროზე მართოს და ეს ფარი არის მისი კუყა-გონება. მოსწრებული ხერხიანობით არა თუ იფერებს დევებს, მსოცარ ფიზიკურ ძალის წარმომადგენლებს, არამედ კიდევ იმორჩილებს. ეს ტიპები ყველა ძველის-

ძველია, ძველი კაცობრიობის კულტურის ნაყოფია. ახლა გადავიდეთ იმ ახალ ტიპზე, რომელიც თვალწინ ხორც-შესმით დაგვიყენა „მგზავრის წიგნების“ ავტორმა. ეს ვახლავს „კულაბზიკა“. თუ შართლა „ღანკიხობი“ დაძველებული რაინდობის ტიპია, ეს „კულაბზიკა“ უსუსური და სწორად ვერ ვაგებულოკულტურის ნაყოფია. როდესაც „კულაბზიკა“ თავის ვახრეკელ ბაზზე ზის, თავს უქინავეს, ღუებებს გვერდებში უნჭკუტურებს და ახტუნებს, სრული დარწმუნებულია, რომ რაშზე ვხივარო და უნდა თავი ზეკას მიაჭიროს; მაგრამ როდესაც მისი რაში, მუცლის ტყვიელი გამაზარებული, მიწაზე კოტრიალს დაიწყებს, „კულაბზიკაც“ სასოება-დაკარგული დღეამიწაში აბიზებს, მატყურენს. ამ გვარი ტიპები, რასაკვირველია, მსოფლიო ტიპებიც არიან, მიგრამ ვერძოთ კი ნამდვილი ნაციონალური ტიპია დღევანდელი ჩვენი ცხოვრებისა. დასამტყიცებლად გადავავლოთ თვალი ამ ოც-დაათის წლის ხანას ჩვენის ცხოვრებისას. რომელი ვინდა ახაზრევიც აიღე, რას დავინახავთ უმეტესობაში, თუ არ „ღანკიხობებს“, „ფალსტაფებს“ და „კულაბზიკებს“. ავიღოთ თუნდ მართა ჩვენი ლიტერატურა. სულ ამ გვარი რაინდობით არ არის ავსილი? ის ჩვენი პუბლიცისტები, ის მწერლები, რომელნიც სხვა ქვეყნის იარაღით „მეტურეილინ მტერსა და მოყვარეს ვერ არჩევენ, დღეს ქარის წისქვილებთან და ცხერის ფარასთან არ იბრძვიან? და ის პუბლიცისტები, რომელნიც, თითქმის ასკი-კუყუს თამაშობენ“, დღეს ბქ არიან და ზეად იქ, ვინდა-პატივით იცვლიან აზრისა და მიმართულებას მხოლოდ კუქის მიმდევრობით და ფარად სხვა-და-სხვა წმინდ იდეებს ხმარობენ, იგივე საზოგადო „ფალსტაფები“ არ არიან? ის ახალგაზდა მწერლებო, რომელნიც პირველად გამოინადირებენ ხოლმე ჩვენში დიდი თავმოწონებით, მაგრამ ისევ მალე უკუ-იქცევიან ხოლმე და თავს ანებებენ არა თუ მწერლობას, ქართველობასაც კი, მხოლოდ იმ მიზეზით,

რომ მათი სათემოეყრო იმედები გაუტრუვდათ, რითი არ ჰგანან ჩვენ „კულა-ზზიკას“, ცხენის მუცლის ტკივილის გამო დედამიწასთან გასწორებულს? თვით ჩვენი მკითხველი საზოგადოება, რომელიც ქების ტაშს უყრავს ამ რაინდებს და ჩვენი სჯობა სხვისასო ამბობს, რა არის, თუ არ იგივე შემკრებლობითი „კულაზზიკა“, მაგრამ აქ კი მადლობა ღმერთს, დღეს ნიშნება, რომ ჩნდება ჩვენში მისთანა ტიპი, რომელსაც ამდენი ხანია სვიმეონ მოხუცებულივით მისარქმელად ვუცდით. მომავალი ამ ტიპის არის და დღევანდელი კულაზზიკობაც მაშინ კულს ამოიძუებს. ის ახალთაობა, რომელიც დღეს თავს იჩენს, მაგალითად ეგ, ნინოშვილები, დ. მგერელები, თ. რაზიკაშვილები, ანასტასია ერისთვის ქალები და ის ახალგაზდა პუბლიცისტები, რომელთაც თავის ქვეყანა შეუსწავლიათ, თავის დედა ენაც, ევროპული კულტურის მომავალი იდეები შეუხისხლნორცებიან, რომ გულ-

წრფელად ემსახურონ თავის სამშობლოს და არა ჩვეულებრივი კულაზზიკური მხნეობით. აი, ესენი არიან პირველი მერცხლები მომავლის გაზაფხულისა. ჯერ ჩვენ იმათზე კრიტიკას არა ვწერთ, მხოლოდ სიტყვამ მოიტანა და გაეკრით ეამბობთ, რომ ან. ერისთვისა და თ. რაზიკაშვილი, რომელთაც ისეთი მომზადება არა აქვთ, როგორც განსვენებულ ეგ. ნინოშვილს ეტყობოდა და აგრეთვე უღუტუ მგერელს, მაგრამ ბუნებითი ნიჭით კი შესანიშნავები არიან და ბევრს კარგს უნდა ეელოდეთ მათგან მომავალში, თუ თავის ნიჭს შესაფერს საზღვრს არ დააკლებენ და გულის ფიცარზედაც დააწერენ იმ მცნებას, ურამლისადაც, რაც უნდა ნიჭიერი მოღვაწე იყოს ვერ აღება „ფალსტაფობას“ და „კულაზზიკობას“.

აპო

„ევისი ბრაალია“-ს ავტორს *

მკითხველის შთაბეჭდილება.

მერთმა უშველოს გაზეთის მომგონს, თვრა თქვენი მტერია ჩვენი, პროვინციელების საქმე, იქნებოდა! აბა, ეის შეეძლო ყოველთვის ერბინა ჩვენს დედა ქალაქებში და იქ ედევნება თვალ-ყური ჩვენი ერის „შებლა-შეტაკების“ და ცხოვრების დულილი-სათვის? ძალიან კი დაგიდვთ ჩვენ, პროვინციელები, თუ ჩვენი მოწინავე რაზმი საზოგადოებისა „მარშლების“ არჩევანებზე და „ბანკაბანობაზე“ ქალაქებში გაჭირვების ოფლში ჰყურენ! ეინიცის, იქნება თვითონ არჩევანებს რომ დაესწრებოდით, სულაც ევრაფერი გავეგო ამდენ „სიტყვათა შადრეანობაში“ და ამ დალოცვილ გაზეთში ყოველფერი ნათლათ სწერია: ასე გასწრეთ, გაზეთის სამუალებით, არა თუ თვითონ „გამძინებული ეფების მზგაცის, გრგინეთა და ჰქვით „მოლაზნაჰკი (კურსივი ბ. პანტელის არის) ორატორების სიტყვები, არამედ ზოგ-ზოგი ევაბატონების ფრთებშეუსხმელი ბარტისებური გატაცებული ფრთხილი და ქყოლაზინიც არ გევაბრება. მართალია, ამ სიცოცხლის დულილის დროს, ან კი ეის სცალია ასეთი ქყოლაზინის მოსამე-ნად, მაგრამ ჩვენ, ჩვენ პროვინციელებმა, არ შეგვიძლია ეს უყურადღებოდ დავტოვოთ, პირველად ამი-

ტომ, რომ ის ქყოლაზინი და ის გატაცებული ფრთხილი ეკუთვნის ისეთ ახალგაზდა კაცს, რომელსც პირუთენელი და სიმართლისათვის თაე-დადებული უნდა ყოფილიყო; მეორეც იმიტომ რომ, ჩვენ პროვინციელებს ამ საზოგადო ქიდილში წილი არ გვიძებს; მაშ ამ წერილმანებით მაინც გავერთობთ.

ასეთის საზოგადოების სიცოცხლის დულილის დროს, როგორც მოვახსენეთ, გაზეთი დიდი „ბეზნა“ და ჩვენც ძლიერ ეაფასებთ მას, მაგრამ ევლწ წარმოადგენთ ჩვენს აღტაცებას, როდესაც ხელში ავიღოთ „ივერია“ 19 მაისის ნომერი და შიგ ბ. ილ. პანტელის წერილი „ევისი ბრაალია?“ წაეკითხოთ. ენახეთ თუ არა ეს წერილი, რომელსაც დაუსრულშებელ ეაიგრაფად ბ. ნ. ნიკოლაძის სიტყვები უშვება სინარულით ჭრუანტელმა თავიდან ეფებამდე ეგვიარა: „მადლობა ღმერთს, ახლა მაინც ევილიცებით პირ-უთენელ და მართალ სიტყვას ჩვენს მოწინავე რაზმზე-თქო“ და სინარულით კითხვას შეშვადვით. იმედ თითქოს კიდევ გავეიმართლდა და შევნიერი შთაბეჭდილება მოახდინა ჩვენზე პირველი ფელეტონ-ის პირველმა ნაწილმა. სადაც ავტორი სათეატრო დარბაზში შევნიერად გვისურათ-ბატებს ისტორიულ ქულაჯებას და ჩოხა-სურთუეებს, ერთმანეთში არეულს, ჩინთა-კოპებას და მოდნის შლიაპებს, რომენიც, თითქოს ერთმანეთს ევიბრებენ სიკველუტე-სინარარაგში. ასეთი სურათით მოხბლული, არ შეიძლება, ავტორთან ერთად, სინარული ტაშის ცემით, არ შესძხოთ: „ბარაქელა, ბარაქელა ქართელებო!“

*) ისილეთ გეყთი „ივერია“-ს მე-105 №, 1894 წ.

ლიბერალად, რომლებიც ჩვენში, საუბედროოდ, ერთობ მრავლობენ, რომ სიკვდილის შემდეგ ღირსეული შეიღობი დაუტოვოს ქვეყნს და იმზე უდიდესი და უსამინელესი დასჯა არაფერია პატიოსანი მოლოწისათვის, როცა ის გზმობს, რომ ქვეყანა მის სიკვდილს შემდეგ ბედისა და გარემოების ქარის ქროლის ანაბრა რჩება და სამიღლა შეიღობი არა ჰყავს.

უნდა გავხედოთ მოვასხენოთ, რომ ჩვენ სრული წინააღმდეგი ვახლოვართ გადამეტებული ქება-დიდებას; მაგრამ, სანამ ბ. პონტელის ქება-დიდების კალთას ვაღმივადლებდეთ, საჭიროთ მიგანინა აღვიაროთ, რომ ჩვენ არც იმ უმაღლეს შეიღობს ეკუთვნით, რომელზედაც ბრძანა დიდებულმა ჰინემ „ლიტერატურაში (ლიტერატურაც ხომ მოღვაწეობის ერთი დარგია?), როგორც ჩილილა-ამერიკის ტუვეტში შეიღობი მამებს ჰლოვენ, როცა ესენი მოხუტებში შეიღობენ და დაუძლურდებიანო.“ დიად, ჩვენ პატრია ვცემთ არა თუ ისეთ ცნობილ საზოგადო მოღვაწეებს, როგორც არიან ბ. ნიკოლაძე და თ. ილ. ჭავჭავაძე, არამედ თვით ჭყლოპინით და უსუსურობით მათ მადიდებელ ბ. პონტელსაც; მაგრამ, უნდა მოვასხენოთ, რომ წვიდა ის დრო, როცა ქვეყანა მუხლებს იყრიდა ავტორიტეტების წინაშე და მათი სიტყვა ყოველ კრიტიკსზე მალა მიჩნედა. წვიდა ის დრო, როდესაც ენც ჯოხის აღებას მოასწრებდა, „კაპარლიც“ ის იყო დღეს ყოველმა კაცმა იცის, რომ ქვეყანაზე უტოდელი აღაზიან არის და, აკაცის სიტყვების არ იყოს, ვანა შეიძლება იყოს ქვეყანაზე იმისთანა ჰკვიანი კაცი, რომ ხანდახან სულელურიც რამ არ წამოიღებს? დღეს სულ სხვა დრო ვახლავთ, ბატონებო, დღეს ყოველიფერს აწონ-დაწონიან, ასჯერ ვაზომვენ და ერთხელ ვასკრიან და კაცსაც იმდენად აფასებენ, რამდენათაც ის სასარგებლოა ქვეყნისათვის. დღეს საზოგადოებას თავისი მოღვაწეების დასაფასებლად არ ეკორება არც იაფფასიანი რეკლამები, არც ვატაყვებული ჭყლოპინი და არც ტამისცემა ამა თუ იმ ჩიტის ბანადა მეფელეტრანისგან. დღეს საზოგადოებას ყოველიფერში თავისი უტყუარი საზომი აქვს და რუსეთის ერთი მწერლის არ იყოს შემსცდარად.

„унаеть коней ретивых по ихъ выжженнымъ тавраммъ. унаеть паровня къчливыхъ по высокимъ клобукамъ.“

მაგრამ ჩავეეთ ბოლომდე ბ. პონტელის ქება-თა-ქებას და იფუფასიან რეკლამებს:

„ჭავჭავაძე ნაბილია გრეპაზე როგორც დაზაისკელი, ახსრებული მსივდობანი მადანარეკ (ეს რომ ას-

ლი ამაზე არ არის? ჭავჭავაძეს ამ მსრით უოკვი ჩვენგანი, თითქმის უნდაბიგ იცნობას), მაგრამ როგორც 16 მისს, თ. მანაპელს მასუსსა დედას, სწავდა რომ გამგინგოდე ვეფხესა ჭავდა; გრეკანება და სტედა. (აქც ისე გაუტყენა ბ-ნ პონტელი თ. ილ. ჭავჭავაძის ორატორულ ნიჭს, რომ თუ ის (პონტელი) ზვეთი ქანდარბე უფიდილო, თქვენა მტრება, ის ამ ვატყებებს წამება ვისრა-კონრით ძირს წამოვიდოდა)... ჯერსანად კი ვურჩევთ ბ-ნ მანაპელს და მისს მომხრებს ილ. ჭავჭავაძესაც კაცთან პრისოლას და კინვალასთან თეი ვაგნებონ (ერთობ აგურები, გულ-უბრევილო რჩევა, ბ-ნო პონტელთან აქ ვატყები დობუნ და იბჭიან სსზო-გაბო საქმის გამოსარჩევით და ჭეშმარიტების გასაგებად და თქვენა აგ ურჩევთ რჩევით: თეი ვაგნებოთ ჭავჭავაძისთან კაცთან პრისოლას, ესეც სო ბ-ნ მუკელს ახარებულ შრეტე, ხიასა“ ჭავდა?) ანავის არეებს ჭავჭავაძისთან გეტებით ბრისადა (?), რადგანც ის ასადი ანარეებით არის ადჭურვილი და გულთადი მეთამრე არის.“

რომ თ. ილ. ჭავჭავაძე ცოდნითა და ენერგიით არის აღჭურვილი, მაგას თქმა არ უნდა, მაგრამ ნუ თუ ვგონათ, ბ-ნო პონტელი, რომ სხვა ყველა ღმრის ჯობებით არის აღჭურვილი? ნუ თუ ამ სოდნას და მეცნიერებას, რომელსაც თქვენ ახალთა-ბაღებს ეძახით, მარტო ერთმა კაცმა მაიგნო და სხვა ეგრეთ? ვერ დაგაჯერებთ! ეს ღმერთმა ნუნებობს, თეიარ მართლაც რომ წყალ-წოდებული იქნებოდა ჩვენი ქვეყანა! არა, ბ-ნო პონტელი, ეს მისთანა იაფფასიანი ვაჭრული რეკლამებია, რომ ჩვენ გულით დარწმუნებულნი ვართ, რომ თუ ის თ. ილ. ჭავჭავაძეს დასტამამდი ენახა, სირცხვილითავეს ვაგნეთში მაინც არ მისცემდა ალაგს. მაგრამ განეაგრძოთ ქვეით:

„განს ჩვენსა თავად-ახსნარობის უმეტესობამ და უკეთესსა ნაწილმა არ იცის, თუ რა კაცია ილ. ჭავჭავაძე? ამ უმეტესობას უყვარს ჭავჭავაძე და სანამ ცოცხალი იქნება და თეითონ ისერებს, კიამ ექნება მის სამართი ადგილი ბანკში, რომელიც დღეს უჭირავს (sic!) განს ხალხს არ იცის, რომ ჭავჭავაძე დიანის ამ სამართი ადგის, როგორც შედ-მოქმებით მგადნე ბანკის სამსახურს, როგორც დამად განთავსებლი და მქონე არ ნეუდებრთის ნიჭის?“

აბა, კარგათ დაუკვირდით, მკითხველო, რა საზიზღარი, რა აშკარი ქება-დიდება არის? აბა, სად ვაგონოლა ამ ნაირად თავისივე ვაგნეთში კაცის ქებას იმ საზოგადოების წინაშე, რომელიც „მოსულ არის განსჯად და განკითხვად მის კაცისა“ და არა ხობობს და ქებათა-ქების შესსხმელად. არა, ბატონებო, ნუ გამირისხდებით და ბ-ნ პონტელის წერილი ცხობერი ქების შესხმა არის და მეტი არაფერი.

მაგრამ... მაგრამ ჩაყვებით თუ არა ფელეტონს ცოტა ძველი, ვაი თქვენს მტერს, ეს შთაბეჭდილება დღის ნამივით გიპარწყლებდნენ და თელ წინ ნაცვლად საიმიერ პიროვნელებს მოახზე ახალგაზრდასა, ხელში გრჩებათ პირადობით გატაცებული კაცი, რომელიც ისეთი კანდიდებობით ხმარობს მეწირობისთვის ლტენაში ნაყიდ საქმეებს, „პუმპერაზების საქმე-საღიბებლად, რომ, არა ვგონებ, ამ იფუფსანი საქმეების სურთით თვითონ ამ „პუმპერაზებმა“ (სიტყვა „პუმპერაზი“ თვით პონტელიდან იმსწავლეთ) სურდას ნიშნები მიიღონ არ იგარძონ და რამდენჯერმე ცხვირი არ დააცემინონ.

ჩვენის აზრით, რამდენადაც კაცის პირადობის შეურაცხ-ყოფა და ტალახში გასერა-ვათხუზნა არ არის საქმეები, იმდენად უალაგო და წრეს-გადასული ქება-ღიბებაც საძაგელია და საზიზღარი.

ბ. პონტელი ისე გაუტაცებია ბ. ბ. ნიკოლაძისა და ილ. ჭეჭევიძის ავტორიტეტს, რომ ზარითა და ზემიით გაიძახის: „აბა არს ალღახი, თვინიერ აღღახისა და წინასწარმეტყველნი მისნი ნიკოლაძე და ჭეჭევიძეო.“ მერე იცით, როდის? როცა საზოგადოება თავს იტებს, რომ უფრო ნათლად გარკვევის თავისი ერთად ერთი საზოგადო დაწესებულების საქმე და უფრო კეთილ-საიმედო კაცს ჩააბაროს ხელში. არა, ბატონო! ასეთი არჩევების წინააღმდეგ იფუფსანი იგარძობი რეკლამების წერა, აბა, მეტს რასა ჰგავს, თუ არა ქუჩაზე კინტოს ყვირობა: „Души, яблоки хороши, бергамоти хороши!“

აბა, რომელი მკითხველი არ გამოიყენოს ამ დასკვნას, როცა წაიკითხავს ბ. პონტელის ქვემო-სხენებულს სიტყვებს:

„ჩვენ ძალიან შორას ვართ იმასზე, რომ აკაკი წერეთელს ფულიძობა და რამდინობა დავსწამით სასოგადო საქმეშია, — ბრძანებს ზეტონი, — ჩვენ უფროსა გვეყრად, რომ რაც მოუვიდა აკაკის, მოუვიდა მთლიან შეტრიალით, და; აა, ამ გუარა ცუდი შედეგანას შეტრიალებას თავიან ასცდილებულად სასურველი არს, რომ მოკლეს სრულად დასწავლის თავი მსუქლობას იმისთანა საგნებზე, რომელთა გებება და რიგანად დაფასება, ვგრად ნიჭისა, თხოვს სპეციალურ დონასს (Sie)“.

ბ. პონტელიც ხომ პოეტია, თუ არ ვცდებით, მას რატომ არ დაინება თავი ამ საგანზე ლაპარაკს? თუ მის მხოლოდ „სპეციალური კონტის იმედი“ აქვს, როგორ დაუფუფროთ, რომ მისი „სპეციალური კონტა“ ამა თუ იმ საქმეში გადაამეტებს აკაკის, ანუ სხვა ვისმეს კონტას. ჯერ ხომ მას არაფერი უჩენია იგივე; ეს მომავალს უნდა მოეკითხოთ).

„დავუთმობთ პანკის საქმეში მტრადნე გარესს, და-ვუთმობთ პუბლიცისტგა პუბლიცისტებს. ჩვენს გვეებს მისთანა გამოცდილი და ყოველგან განათლი პუბლიცისტა, როგორც არს ნ. ნიკოლაძე (ბ. პონტელა, თქვენი წერილები სომ პუბლიცისტურა? მას რატომ თვითონ თქვენ ივისრეთ წერს და ნიკოლაძეს არ ვაღიფეთ?); მას ვაგრად ივის საქმე და ისტორია პანკების კვრამაშაგ, რუსეთშიაგ და ჩვენშიაგ. ჩვენს გვეებს თ. ილ. ჭეჭევიძე, რომელად 20 წელა, რად პანკის საქმეს გულ-დასმით ქმსაურება, და, მასსადმე, ზგამოდ შესწავლილი აქვს იგი... აა, ამ გარეების ნათქვამს უნდა დაგვეტირდეთ, მათს აზრებს უნდა შეუფასნისმით ჩვენი აზრა“ და სხვა, და სხვა...

კარგი დადგენარტოსთ, მაგრამ ეს ხომ ერთობ დესპოტური მოთხოვნილებაა, ბ. პონტელი! როგორ თუ ამ კაცების აზრებს უნდა შევეუთანხმობთ ჩვენი აზრით? განა არ იცით, ბატონო, რომ ქვეყანაზე უტოლდელი და შეუფასელი კაცი ჯერ არ დაბადებულა? (ეს თქვენ მიერ დასახლებული პირებიც ხომ კაცები არიან ბ. პონტელი?) განა მარტო ეს კაცება იქნებიან უტოლდელი ყოველგან და ყოველფერში? ერთობ ბავშური და გატაცებული ლაპარაკია! ჩვენ კი გვეგონა, რომ მარტო მაგისთანა გამოცდილი და მოცდენე კაცებთან ლაპარაკით და კამათით გამოირკვეოდა საქმე და არა აუნებ და კარგზე კვირის დაკვირთა და, გინდა, არ გინდა, აზრების შეთანხმებით... მაგრამ რა? ხომ გავიგონათ, ბ. პონტელი, ანდაზა: „ვის ვინ უყვარს, მისი ლამაზიც ის არისო“.

ახლა თუ გინდათ, ბ. პონტელი, მივუბრუნდეთ ამ თქვენ მიერ უალაგოთ ქებულ-ღიბებულ და მეშვიდე ცამდის აყვანილ საზოგადო მოღვაწეებს და ვკითხოთ: რა შთაბეჭდილება მოახდინა თქვენმა ხობტის შეძენამ და ქებათა-ქებამ ამ ღირს მამულის შეილებზე?

ჩვენ სრული დარწმუნებული ვართ, რომ თუ იმათ კი უღვივით მყერდ ქვეშ ნაგერწყალი თავის ერის სიყვარულისა და ხალხის წინ მსველეთობის სურვილისა (და რომ უღვივით ეს საკმაოდ დაგვიმტყია ერთმად და მეორემად), თვალ-ცრემლიანები გვიპასუებენ: „ვაი, ჩვენი ბრალი, რომ ჩვენ აძღვნი ხნის ცდასა და სურვილებს უქმად ჩაუვლიათ და ჩვენს ერს კაციც არ ჩიება, რომ ჩვენს შემდეგ მტერს მტრობა გაუწოას და მოყვარეს მოყვრობა.“ „ის სჯობს მამულისათვის, შვილი სჯობდეს მამასაო“ — ამბობს ჩვენი შენიერი ანდაზა და ჩვენც ღრმად დარწმუნებული ვართ, რომ ყოველ საზოგადო მოღვაწის უღიდეს სურვილის შეადგენს (რასაკვირველია, თუ ის ნამდიდრ საზოგადო მოღვაწედ შეუქმნია განგებას და არა „კრუ

ერთი ეს გვიბძანეთ, ბ-ნო პონტელი, ასე გადაწყვეტით და დადასტურებით რომ ბძანებთ: საზოგადოების თაფიდანე აქვს თ. ილ. ქვეკუპაძეზე თაფისი აზრი შედგენილი და თუ ქვეკუპაძე მოისურვებს, კიდევ ამოიჩრჩენეთ, მაშასადამე, რა საჭირო იყო ამდენი კრებები? მაშ რად იტებდა თავს ამდენ ხანს ოპპოზიცია? ნუ თუ ეს ოპპოზიცია საზოგადოება არ არის? მაგრამ, ეჰ, რომელი ერთი გვითხობთ, ბ-ნო? იქ, სადაც პირადი სიმპატია და ანტიპატია გამზდარა სიმართლის საზომი, განა შეიძლება ლაპა-რაკი?..

აწიან სოღე ისეთი კრიტიკოსები (თუ კრიტიკანები), რომელნიც თსზულებს განწვევის დროს, სუფლითა და გულთი ცდილობენ თსზულებს აკტორისკენ გადასართან შეითსუკლის სიმპატია; მაგრამ სმიწად ამას ვერ ასწავრებენ და სიმპატიათს მაგორად მკითხულებს სიარულელს აგრძნობინებენ აკტორისადმი. ამ გვერდ კრიტიკოსებს სულ იმიტომ ემართებათ ეს, რომ უწარღო ქება-დიდებათა და იყუფისაინი რვედამებით ამგებენ თსზულებს აკტორს*.

სწორედ ეს გარემოება დაიწყებია ბ-ნ პონტელს, როცა ის თავის „ვისი ბრალიას“ სწერდა და კიდევ ეს უნდა იყოს მიზეზი, რომ, მიუხედავად ამ გატაცებული ქება-დიდებისა, ჩვენ გვკონია, რომ ის, ვისთვისაც ამდენი გულდრეკი და მური დაუხარჯავს ბ. პონტელს, უფრო იმიტომ უნდა იყოს თავგამოდ-

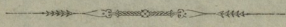
ბული, რომ რაც შეიძლება, უფრო დიდხანს ისარგებლოს საზოგადო ნაქაპურით. ცარიელ ჯამში ხელს არავეს ჩაყოფსოვის ნათქვამია ღ თუ ვინმე ბანკის მმართველის ალავისთვის თავს იტებს, იმიტომ, რომ ცხარა-ასი თუმანი კარგი ფულია; ამა, ერთი სკადლს საზოგადოებამ და ეს საპატია ალავი ბანკის მმართველისა უჯამაგირად. უსასყიდლოთ საპატია ალავად აღიაროს; ამა, მაშინ ნახეთ, ბ-ნო პონტელი, თუ ბოლო არ მოეღოს ამ დაუსრულებელ ბრძოლას და პარტიობას; ამა, მაშინ ნახეთ, თუ ვინმე გაიხრბოს შეხლი გმამქინეებული ქვეაქუხილით*. არა, ბ-ნო პონტელი, ამ გვარი გულ-უბრყვილობა სწორედ იმ გულ-უბრყვილო ბაშვს გავკონანებს, რომელსაც მკლე-ბმა სხვარი მოსტაცეს და დედას ამბავს ახევერებდა, ერთი მგელი ჩვენსკენ გზიღებოდა.

დასასრულ ვისურვებთ, რომ ბ-ნი პონტელი აეტორიტიტობას ისე არ გაეტაცებოს, რომ ბ. მეველის მეშვროეშინა*-შაყ არ მივლოს მონაწილეობა და ბატონ-ყმობის დაბრუნებზე არ დაეწყოს ქადაგი (მეველეს ხომ აეტორიტიტია?)

ამა, მაშინ მოკავონებდით ბ-ნ პონტელს თეითან მის მიერვე დიდი ხნის წინად „კვალის“ საწინააღმდეგოდ მას მიერ ეპაგრაჟად ხმარებულ რუსულ ანდაზას *Горы породили мышь** (მთამ დაიხუელა და თავიუფია გამობტაო).

ჰეტრე პავლიძე.

ს.ტ. საჭერელი 22 მაის.

საყურადღებო ამბები

ფილისის სათავად-აზნაურთა ბანკის კრებებზე წელს, გარდა აკვალის* წინა ნომერში მოსხენებულისა, გადაწყდა შემდეგი საქმეები: 1) ოცი პროცენტი დივიდენდის შეამკირეს ათ პროცენტამდის და იქიდან დაარსეს სამყურნო, თანხა. 2) სტეტაში მოაქციეს ესე იგი, გადაარცხეს იმ საზოგადო საკეთილ-დღეო თანხიდან, რომელიც შემდგარია 1893 წელს იმდენი ფული, რაც წელს სათავად-აზნაურთა სკოლას დააქვდება. 3) შვერთებულ სტოდოს ზედამხედველ კამიტეტისა და გაბეობისას მიერად მოხსენების შედგენა წელს, თუ რა ღონისძიებით უნდა შემკირდეს უფლება ექპილობის მიცემაზე, რომ ბოროტ-მოქმედება კრებებზე ამ შემთხვევაში მოისპოს. 4) გადაწყვიტეს, სათავად-აზნაურთა სკოლის საზოგადოების სახელზე დამტკიცდეს სკრას მამული, რომ შემდეგ შესაძლებელი იყოს სამყურნო სკოლის გახსნა. 5) ამოიჩრჩეულ

იქმნენ დიდალი ხმის უმეტესობით თ. ილია ქვეკუპაძე თავმჯდომარედ ბანკის გამგეობისა; უკანათლევ ბულესი თავად მ. ა. გრუზინსკი—წევრად გამგეობისა; თ. აღ. ეახხიშვილი და თ. დიმიტ. ჩოლოყაშვილი გამგეობის წევრთა კანდიდატებად; დამფასებელ კამისის წევრად კონსტანტინე ფურცელაძე, ზედამხედველი კამიტეტის წევრებათ უკანათლ. პეტრე გრუზინსკი, თ. ნ. დ, ანდრონიკაშვილი, თ. დ. ა. გურამიშვილი თ. ა. ზ. ჩოლოყაშვილი, თ. ე. მ. თუმანიშვილი, თ. ლ. გ. ჯანდერი, პ. ი. ყიფიანი, გ. დ. ტურული, თ. რ. ერისთავი, რ. ჯავახიშვილი და ა. კობიაშვილი.

ეგ. ნინოშვილის დამარხვის დღეს სხვათა შორის ნახიჩევანის ქართველებისგან მოვიდა შემდეგი დღებმა: „ძლიერ შევიწხნით ნიჭიერ ბელეტრისტის ნინოშვილის უღროოდ გადაცვალების გამო. გთხოვთ,

განუცხადოთ ნათესავთა და მეგობართა ჩვენი გულ-
ახილი სამძიპარი*.

* *

განსვენებული ეგ. ნინოშვილის დასასაფლავე-
ბლად შვედრაციელი ფულიდან გადაჩენილა ას-ოც-
და-ოთხი მანეთი (12½ მ.), რომელიც მოუვიდა
„ველის“ რედაქციას* მისი ძმის-წულის ვასაზრდე-
ლად. ამ ფულში ნ. ლოლობერიძეს შეუწირავს ოცი
მანეთი, პეტრე უმიკაშვილს ათი მანეთი, ქუთაისის
გამომცემელ საზოგადოებას ოც-და-ხუთი მანეთი და
სხ. იმედია, ეს პირნი ამით არ შესწყვეტენ თავის სა-
ქველ-მოქმედო დახმარებას იმ ყმაწვილის გამოსა-
ზრდელათ.

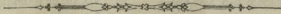
* *

ასკანის უფასო წიგნთსაცავის და სახალხო სა-
კითხავის გამმართველნი ბანი სლოლომონ კეიშვილის
პირით მადლობას უცხადებენ „წერა-კითხვის გამავრ-
ცელებელ საზოგადოებას“, რომელმაც შემოწირა ოც-
და-ხუთი მანათი, ი. გოგებაშვილს, რომელმაც თა-

ვის გამოცემებს გარდა, სამი მანეთის სხვა წიგნებიც
შეწირა, ესტატე ჩხარტიშვილს ათი მანეთის შემო-
წირვისათვის, „ველის“, „ჯეჯილის“, „ივერიის“ და
„ახალი მიმოხილვის“ რედაქციებს თავიანთ გამოცე-
მების უსასყიდლოთ დათმობისათვის.

* *

დღეს კვირას დანიშნულია კრება მასწავლებელ
ქალთა საზოგადოებისა იმ სკოლის წლიურ ანგარი-
შის გამო, რომელიც ამ საზოგადოებამ დააარსა შა-
რვან ეყენისთიგდან ტფილისში. ეს სკოლა მითი
განსხვავდება სხვა შრავალ სკოლებისაგან, რომ აქ
ყმაწვილებს თავიანთ დედა ენაზე აუყვებინებენ სწავ-
ლას და ამან უნდა გამოიწვიოს თანაგრძნობა ყველ
იმ მშობლებისა, რომელნიც მიხედენ, რომ მხოლოდ
სამშობლო ენაზე სწავლის დაწყებით შეიძლება ყმა-
წვილების გონების განვითარება. მიეაქცეეთ ჩვენი
თავად-აზნაურობის ყურადღებას, რომ მათ თავიანთი
შვილები მისცენ მოსამზადებლად ამ პირველ და-
წყებით სკოლაში.

მომავლა, თერაძი ქვის ანუ მინანქრის ხელოვნება.

ქ დახატული სახე
იუსტინიანე იმპე-
რატორისა მინან-
ქრის ხელობით არის გა-
მოყვანილი. ეს ხელობა ძა-
ლიან ძველი დროიდან მო-
მდინარეობს. იგი იყოღენ
ასურეთში, საიდანაც გადი-
ლეს საბერძნეთს, ბერძნე-
ბიდან რომის ხალხმა შეი-
სწავლა, რომიდან გადვი-
და ქრისტიანულს ბიზან-
ტიაში. შევიდენ საუკუნეს
ქრ. აქეთ, ხატის მებრძო-
ლთა მწველებლობამ ძა-
ლიან დასცა ეს ხელობა ბი-
ზანტიაში. მისი საუკეთესო
ხელოსნები გაიზნენ უცხო-
ქვეყნებში, სხვათა შორის
თავი შეაფარეს სპარ-
სეთს და საქათვლოს გან-
საკუთრებით წარმატებას
მიეცა ეს ხელობა ბაგრა-

ტიდების სამეფოზე
ლოში არღანუჯის მა-
ზრაში, სადაც არიან
დღემდე დიდებული ნა-
ნგრენი ძეგლის მოწას-
ტრებისა. დღეს ძველი
მინანქრის ანუ მოზაი-
კის ხელობის ნიმუშე-
ბით არიან ავსებულნი
ჩვენი მონასტრები, გე-
ლათისა, მარტვილისა,
შემოქმედისა და ხო-
ფისა.
ველათში არის ხანუ-
ლისა ლეონიმოზლის
კუბოს კარებზე ისეთი
წმინდა მინანქრის ხე-
ლობა, რომლის ბადა-
ლი დედამიწის ზურგზე
აღარ მოიპოება: განსა-
კუთრებით ჯვარცმაზე
ცხრე საუკუნის ნაშთი და
ერთი ჯვარცა. თვით ეს
ნიმუშებიც საკმარისია,
რომ შეცნეიერმა დაბ-
ტიკოს, რომ ასე მა-
ლო წერტილზე ასუ-
ლი მინანქრის ხელობა,
როგორც ამ ძველ დრო-

იმპერატორი იუსტინიანე

ში ყოფილა საქათველოში, არსად უნდა ყოფილიყო. ასეთი წმინდა მინაქრის, ანუ მოზაიკის ხელობა დღეს დაიწყებულია და ვერც გააკეთებენ ამნაირს ხატს. ძველი მოზაიკური ხელობა იმაში მდგომარეობდა, რომ შუშას გააღებდნენ და შემდეგ შიგ გაურევდნენ ფერად წამლებს. მერე ამ გაღებულ შუშას დასწამდნენ მარმარილოს ფიკარზე და სანამდის გაციედებოდა, დაჭრიდნენ შუშის ცოხს პატარა-პატარა კუბოკრულ მინებად და ერთი მგორესთან ისე შეხამებთ დაწყობდნენ, რომ სურათი ღამიანი გამოსულ იყო.

ბით აკეთებდნენ, რომლის კუბოკრულშიაც ჩაასხამდნენ შუშის ცოხს. მაგრამ დაწერილებით კი არაინიცი, როგორ ახერხებდნენ ისეთ წმინდა ნაკეთებს მოზაიკის მხატვრობისას, რომელსაც დღეს განციფრებაში მოყვართ თავისი შვენიერებით და ზეღამეტებული ხელობით.

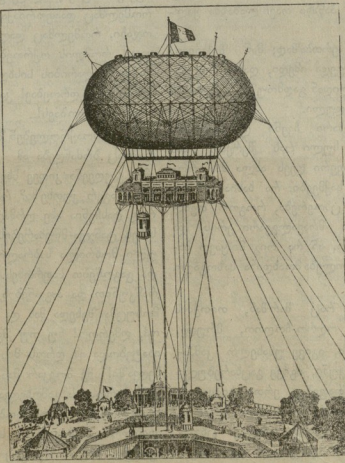
უფრო წმინდა ხელობას კი ოქროს წმინდა ბჭკლე-

ამ ჩვენ დროში ისევ დაწყეს მოზაიკის ხელობის განახლება; მაგრამ ძველს ხელობაზე მაინც ძალიან შორს არიან.

გ. წყნაშვილი

საში ამბავილი კოშკი

კრუნდელმა ანგერის (ანტერპენის) მსოფლიო გამოფენის გამოვლამ განიზრახა ცაში აგება დიდი კოშკისა ქვეყნის გასაკვირებლად. ეს კოშკი იქნება მიზნული უზარმაზარ ჰაერის ბურთზე. მისი სიგძე ოცდათუთხმეტს საყენსა და სიგანე თუთხმეტს საყენამდის უწყეს. მთელი ბურთის სიძიძე თავის კოშკიანა ოცდათუთხმეტი ათს ექვსას ოცი კილოგრამი უნდა იყოს, ოთხი მაგარი რკინის გრუნბილი თოკი დაიჭერს ჰაერში ამ უზარმაზარს მანქანას, რომელიც იქნება სამოცდა თუთხმეტ საყენსიძელეზე ჰაერში ატანილი. თვითონ კოშკი უნდა იყოს ფოლადის მართულეზისაგან გაკეთებული, იქნება გაკრული და რკინით გადასურული რომ-

ცა ჰაერში ქარიშხალი აღიჭრის, მაშინ კოშკს ძირს ჩაუშვებენ. ეს კოშკი იქნება ღამით ელექტრონის საშუალებით განათებული და საციირველი სანახავიც, რადგან დემგზავსება დიდ-შენიერს ცეცხლის ბურთსა, რომელმაც, როგორც დღე, ისე უნდა გაანათოს მთელი მსოფლიო გამოფენის ქალაქი. კოშკზე იქნება მობართული ვარსკვლავთ მრიცხველობის მოწყობილობა და შუქის ტელეგრაფი. თუმცა ასეთი საციირველი ავტოზულემა უნდოდა ზღვლის საერო მთავრობას გაემართა, მაგრამ დღემდის კი არ ვიციტ, მოასწრო თუ არამან ასეთი დიდებული შერაბის დამთავრება გამოფენის დაწყებამდის.

მცირე ფიქრები

I

მისრიალებს, მიჰქრის მატარებელი... მისი აღბრული მხურვალე გული გმირული ძველი ისტერის გაშმაგებით/ორთქლს, რომლის

თვითი ფურთუშა ბოლქვები გაგონებთ ახლად გაპენტელ ზამას. მატარებელი მიჰქრის; მიქრის მატარებელი, ვით ენებათა ლეღვით აღსაესე დაცვი, რომელსაც დაჰკარგეთა ნამუსი, რიდი, ისწრაფვის საყვარლისკენ, მსურს დაეკაროს მას მხურვალედ ზ ტკბილს დაიწყებაში ჰაეროს ამ ქვეყნიური სამოთხე და ნე-

ტარება... მისრიალებს ეს უატის *) შმაგი ქმნილება, არხვეს ცეკლუად ტანს, იქნეეს ცელქურად თავს იქით-აქეთ, თითქოს ჰსურს მოხიბლოს თავის შვეინებით გარემო მთა-ველი, შემკული მწვანე ხავერდით მანისის ძლიერებით და აზვირთებული მტკეპარი, რომელიც მიგორავს ამაყად, რათა ახაროს მშფოთარე გურგენის ზღას საქართველოს განახლებული.

აი, გამოჩნდა კიდევ ევებერთელა სიღრმე, მოცული ტიტველა მთებით, ლაღლაგებს ვერცხლივით მზის სხივზე მთა-წმინდის ტაძრის გუმბათი. მოჩანს შერობის ფერადი სახურავეები, მოჩანან შენობანი, ისმის ხმაურობა, ზრიალი... აი, შეტურდა ამაყად მდინარე დიდებულ ქალაქში, გააპა შუაზე და გაუღდა გზას.

— „ტფილისი, ტფილისი... მივედით კიდევ“..

— რაგორ? მივედით ასე მალე?! ამ სიტყვებით გამოჰყოფან ფანჯრიდან პაწაწა თავი ლამაზმა ქალწულმა.

მატარებელი შედგა ერთბაშად; მან შეჰკივლა მწარედ, თითქოს გაუტრუფდა იმედი, დარჩა მოტყუებული და მგზებარე გულიდან გადმოუშვა ცეცხლის ბოლი და ცრემლის ნაკადული.

— ეგ, შენ ეს მითხარი ჩენი დედა-ქალაქი საქართველოს ველი და სული რას შერება, რას იქს ჩენი ტფილისი, რა ფერი დეეს ახლა მას, როგორ მიდინარეობს მისი საქმეები. რა ხსიათს წარმოადგენს მისი სულიერი ცხოვრება, როგორ თვისდება ირთმანეთში მისი შრაველგვარი ერის და სჯულის წარმომადგენელი, ან რა რიგ მიჰყავთ ბანკის საქმეები და რა ცელილებს მოახდინა სასოგადო კრებამ?

ჩენი დედა-ქალაქი, რაც შარშან, თითქმის იგივეა წელსაც, იგივე ოღრო-ჩოღრო, მრუდე, მტერიან-ტალახიანი ქუჩები, იგივე უსახელო კამპანის კონკა და ზარის რაწკუნე, იგივე გაცხარებული მოძრაობა, სირბილი, მისწრაფება... ერთა სიტყვით, თუნდ რომ მთლად დაიარა ჩენი ტურფა საქართველო, მხოლოდ აქ, ამ ტფილისში რხილავ ცხოვროვდა და იგრძობა ინგლისის დიდებულ ბიოლოგის განხორციელებულ კანაუნს არსებობის ბრძოლის შესახებ. ყველა ამათებს დაუმტეც ობა-გადმოგდებული ევტრები, დიდ-თაბახიანი კანტოები, რომლებიც მიაბაჯებენ კობტად ხელებს ქნევით და გაჰყვირიან სხვა-და-სხვა ჰანზე, პატარძლებივით დართულ შეფერადებული ორთა ქალის ვირებს, რომელთაც ჰკიდდა ნაირ-ნაირი მწეანილი, მაწორი, რძე და სხე. და

რომელთა მალალი ხმა და ამოკენსა ბაღებს საოცარ კონსონანს ამ გულ-საზარ საერთო კონცერტში. წარმოიდგინე ყველა ესენი და შენს მდიდარ ოცნებაში ნათლად დაგვხატება ტფილისის უტყუარი გარესტრათი.

მაგრამ არა, ეს არ კმაზა, ცოტაა ძლიერ, ტფილისის სურათი უფრო რთულია და უფრო ვრცელი. ავერ მოახივებს დინჯათ ყუთომაჯებთან კაზაში დარბასისელი ქართული თავადი, გვერდით მოსდევს ხნელი, წერწერა ევროპიელი და მოლაპარაკებენ; ევგერ მოაზღაზნება ცალინდრ-ქვეშ რაღაც რვეალი რამ. მის კმაყოფილ ტანზე ლაღლაგებს ყვითლად ორიე მხრით დატყეპილი ოქროს ფართო ძეწკეი. მიართევს მძიმე სალამი. მილიონებმა გაიღმიკა მსხილ უღუაშემზღა და ამაყად ასწია თავი. ის მოსწონთ, სცემენ პატივს, ადიდებენ... აღიღებენ იმ ქმნილებას, რომელმაც დაფორაქა, ეინ იცის, რამდენი ასი ოჯახი, რომელმაც დაღუბა ეინ მოთვლის, რამდენი კაცი, რომლის ოქროებს აცხია, ეინ აღრიცხავს, რამდენი ღარიბის სისხლი და მწარე ოჯლი... ოპ, დროებავ, დროებავ! კაცობრიობის უფსურებავ და სულ-მადლობავეს!..

აი, მააქროლებენ შავი ტენები ძვირფას გეტს, რაშიაც ბრძანდება ამ ქვეყნის ძლიერი ბობოლა-ამას გაედღენა კიდევ სხვა მდიდრის ეტლები. მაგრამ ეინა ავერ კუთხეში? რათ გულშეგრა ოღნავ ხელი? რად დასჩენია ასე ღრმად მის მოხუცს, დაღმეკლ სახეს ტანჯვა-მწუხარების დლი? მისი გამხმარი სხეული მოხრილა საბრალოდ დაფუთილდ სამოსელში და გავანებთ საფრთხეს. აი, გაიარა მის წინ დეზის რაწკუნით და პავანების ბრქვეალით ღენერალმა: მოახუცმა შეხედა მას და გაუშვირა მორცხვად ხელი. ოპ, დმერთო! ნუ თუ შეიძლება აღწერა, თუ რა იხატებოდა იმ დროს მის ჩუმსა და უსიტყვო გამოხედვაში! მე მოკვარ მას თვალი, არ დამაეიწყდება არას დროს ის გამოხედვა... შიგ ჰჩანდა მთელი კაცობრიობის უსაპართლობა, ძალ-მომრეობა, მუებრალელობა... შიგ ჰჩანდა სიღარიბის უღომიელი მძვიერება; შიგ ჰჩანდა კაცობრიობის სულის უძღლურება იმ იმ დიად არხების განსახორციელებლად მოყვასის სიყვარულზე, რომელნიც გვამცნეს წინეთ სჯულმდებლებმა და აწლაც ჩაცვივის ყურში ყოველად შემძლე მეცნიერება. მაგრამ, აბა, მიბძანეთ, ღერენალს რა დარდი აქვს ყველა ამ გვარებთან! მან გაუარა გულ-გრილად გვერდით და არც კი ივარდა მისი შეხედვა. ამ გვარადე ჩაიარეს მრავალმა ქალმა და კაცმა. ჩუ, გამოშვენს საიდანაც, ეით დამფრთხალი შვლები, ხელი-ხელს გაყრილი ქალვაევი და ჩაუსრია ოგეს გვერდით მითხოვარს; ქალმა

*) უატე იყო შვენიერი, რომელმაც ორთქლის მამინა გამოიგონა

შეხედა მას და მიიბრუნა უტყებ პირი: მის შვენიერ სახეზე არ ჰქონდა ალგი სიბრალოლოს, სათნაობას და უმანკიანობას: მასზე ეწერა მხოლოდ მაკდუტება, ენება, თვალთ-მაქცობა, ღალატი და ბოროტება. მისი ცუცხლის მფრქვევი, მზიბლაგი თვალები გაგონებდათ იმ დროს ჯოჯონეთის შავ კუპრის და შხამის საგუბარს..

მოხუცი კი ღვას ისე იქ, ღვას საბრალო, ხელ-გაწვდილი, გაშვებულები, ეინ უწყის, რა ტან-ჯეის ცუცხლი იგზნება მის ჩაფუტულ გულში? იქნება ამ დროს აგონდება მას მშვიტი ცოლ-შვილი, წერილი ბავშების სხივილი: იქნება მითრამ მოაღვამა ცრემლები მის ჩაყარდნილ თვალებს და ჰღის წეთ-წეთაღ..

ღამდება კიდევ. ბანკის ქარავსლა და სასახლის ქუჩა ნათლდება ელექტრონი; ეს ძლიერი სინათლე ჰქუნს მიდამოს რაღაც ზღაბრულ სიშვენეს. ნათლდება ძვირფასი შენობები და მალაზები; იესება ქვა-ფენილი მოსეირნე ხალხით. ეის არ ხედაეთ აქ, რა ენახე არ გესმით საუბარი! აქ შეეჯახებულა აზია და ევროპა, აღმოსავლეთი და დასავლეთი. ჯიუტს, თავის ნება ბედის-წერას უხუმრია და შეუყვია აქ ქერა რუსი და შავი სპარსელი, რუხეი ინგლისელი და წითელ ფესიანი თათარი, ფრანგი, იტალიელი, ნემეცი, ამერიკელი, ურია.. ქართველი და სომეხი ხომ მასპინძელია ამ ქალაქში. გარშემო ტუბილი ჩურჩული, ლაპარაკი, ოხუჯობა, სიცილი... აი, ის-მის კიდევ მუსიკის მზიბლაგი ჰანგები. ეს საწეტარო ხმეი ტუბილაღ ჰქრავს მსმენელის ესტეტურ ემოციებს და ეით თვალთ-მაქცი სირენა იწვევს ბღში. ხალხი გაეშურა იქით, გაეშურა, რათა გრილ ელექტრონიტ განათებულ წალკატში მუსიკის ხმაზე უფრო მაღანათ მიიჩითვას მდიდრული ეახშამი.

ამ დროს ჩემი თვლები მიიზიდა ერთმა მაღაზის სასკეგომმა, სადაც ეკია დაფნის გვირგვინი, რომლის თეთრ არშიახე ეწერა: „გზნატე ნინოშეაღს,“ ეგნატე ნინოშეილი... დიღ, ჩაქრა, მოშორდა სამუდამოდ ქართველი ერის დასუსტებულ სულს კიდევ ერთი სხივი, დიღ, განშორდა საქართველოს ნორჩი ქართველი,

რომლის ნორჩ გულში ტანჯული ერის ჰღუღდა ცრემლები. ჩაქრა „რაინდის“ „სეიმონას“ და „ქრისტინეს“ მთქმელი და მით ჩვენ სულში ვანახლა მწეავე წყლულები...

მაგრამ დაგვიწყლულა კი სული ნინოშეილის დაქარგავმ? მართალია ჩვენ ეიტრეთ, ბეერი ვანთხიეთ ფარსიკელური ცრემლები, შევამკეთ ვანსენებულის

ნაშთი ძვირფასი გვირგვინებით, წარმოეტყეთ მის დასაფლავებაზე მხურვალე სიტყვები, ეწერეთ და ეაქეთ მრავალი, გეაცნეთ ქვეყანას მისი სურათი, მაგრამ სანამ ცოცხლობდა, სანამ ხსნიდა იგი ფარდს მშრომელს, ტანჯულს, მიეწეებულ ხალხის გულს და ვეახდებდა მზე, სანამ თავისივე სისხლში ჩაწებულ კალმით გეინატედა და გემსწედა იმ პატიოსანი ხალხის ვარამს, დარდს და მისწრაფებას, სანამ იგი სწეული, მშვიტ-მწყურვალე იყო მიგდებულ იბლად საღაღ კუთხეში, შრომობდა თე-წახარული ღღე-ღა-ღამე კენესით და ქნინდა თავის საყვარელ სამშობლოს სულის საზრდოს, დიღ, საღვიყავით მაშინ ჩვენ? ეძღლევით მაშინ ე. ნინოშეილის რაიმე ზნეობრივ და ნიეთერი დახმარებას? ჩვენ ეკითხულობდით მხოლოდ მის თხზულებებს, მოგეწონდა ისინი და მეტე... მეტი არაფერი. სალიტერატურო ფრანდიღან კი მხოლოდ მაშინ მიაწოდეს ცხონებულს ორიოდ გროში, რაცა სულს ბრძაღეა იგი.

ესა ვართ ჯერ-ჯერობით ქართველი, და როდის განეთარდებით, როდის აგეხილება გონების თვალი, როდის ევიკძნობთ ჩვენს ქეშმარტ სარგებლობას, როდის ჩაგვენერგება საზოგადოებრივი სული, როდის შეევიგნებთ ჩვენი ლიტერატურის და მწერალთა მნიშვნელობას და ფასს, ეს ძნელი სათქმელია.

სევა რა მოეწერა, ძმაო, ტულისზე ბეერი რამ მაქეს კიდევ სათქმელი; მე არ შეგებებია მის სულიერი ცხოვრებას, მის მრავალ წრეებს, საზოგადოებებს და ჟურნალ-გაზეთებს, მაგრამ ესენი ისე რთულა, ისე ბეერი ლაპარაკი დამკორდება ამათზე, რომ ამ მოკლე წერილში შეუძლებელია მისი მოთავსება.

ეს არის ტულისი თავის მუღამ მოუთავებელ ვეებერთელა თეატრით. თავის მრულე ქუჩებით, სადა რაღაც თილისმით ინგრევა წამ-ღა-შუშმ ორსამ სართულიანი სახლები. ესაა ტულისი ვადაგარებული; მხოლოდ ერთი-ღა მუბტადი მოგაგონებს გულ-უხე ქართველს და თავის ჩრდილ ქვეშ იზიდავს ერთ რიგი სიყვარულით ღარობს და მდიდარს, ყრმასა და მობულს. ყველაფერი იცლემბა ამ ქალაქში, იცლემბა ყველაფერი ტყარის ვარდა; მეტყვია კი დღულუნეს ისე უწინდლდათ, როგორც ვახტანგის და თამარის დროს; მას ესმის სიონის დიდებული ტაძრიღან რუსული გლობა; ავღაბრიღან კი დაჰყურებს მას კაზარმები. ტყვარი შფოთავს, ღელავს ტყვარი, ემღერევა გული მრისხანედ და საოცარი სიბრაზით, ეით თე-განწირული გმირი, ეჯებება კლდეს, ჩაზედაც ღვას მეტეხის ციხე, ჰსურს მოგლოჯოს და შთანთქას თავის ზვირთებში ის ციხე, რომელიც იყო ერთ

დროს ივერიის მტერთა რისხვა, მაგრამ დღეს კი გამხდარა იგი ივერიის შვილთა სატუსალოთ და თავისუფლების მმუსკრეულად. დიად; ეხეთქება იმ კლდეს ტყვარი, იპობს უზოგველად გულს, მოსდის ცოფი და თანაც ღრიალებს სახარლად და იმ ღრიალში ისმის:

რომ ქართლის ერთი ერთი, დროს განთქმული მტერთა ზედა რისხვის დამცემი, სამ ათას წელსა ეროვნების მტკიცედ დამცემი დღეს დაზარულა, ღამის გახდეს სხვის ფეხის მტვერი...

ღრიალებს ტყვარი და მირბის კასისკენ დაღრმეილი, სედა-მოკული. შენი მეგობარიც დაჰუხრებს მას იმგვარივე გრძობით, ეცხება გული შხამით და ვარამით, მაგრამ აქ არ ვიტყვი არაფერს, რათა არ ავაშფოთო შენი სულის მყუდროება: ისედაც ბევრი დარდი ტრიალებს შენს არსებაში. ვინ იცის, იქნება ამ დროს, მეგობარო, ხარ წამოწოლილი თეთრ ქაღარს ქვეშმწვანე კორღზე; იქვე მოშხუის გამალებით ტურფა ჩიონი და მის ზვირთებით, ვით მითისა ბრალი მიგორავს სწრაფად. შენს წინ გაშლილა პაწაწა ველი, შემკული ეზის და ჯეჯილის ზურმუხტის ხალით, რომელსაც ზღუდადეს ტყით დაბურულა მაღალი მთები და მათ თეთრ გირკეანში თამაშობენ ცელქად ათასფერად დიდებულნი მწათობის ციფი სხივები, მათ ზეთი კი დაჰყურებს ქვეყანას უსაზღვრო ლავიარდის სიერე და ზადებს გულში უსაზღვრო თავისუფლებას.

შენ წეხარ მდელი-ზე, შეტრკი ამ ედემს, გუბადის სულში რაღაც ტკბილი, გამოურკვეველი სიყვარული. აი, დაქროლა გრილმა ნიავმა, გაგზვია სურნელოვან უუწინდეს მანტაში, ავიძრა უეტრი სმენა რაღაც კიურზა ხმებმა; აღიძრა ტკბილად შენი გული, მისმა სიმებმა აქლერეს რაღაც ლეთებერი-

ვი მელიოდა...

ქლერს შენი გული... და იმ ქლერაში ისმის ეს ხმები სუფევს ამ ქვეყნად შეენიერი, დიადი გრძობა, ის არს სიცოცხლე, ნეტარება—არს სიყვარული... დასტები, დასტები სიყვარულით, მეგობარო, მანამ ჰქექუს გამალებით შენს არსებაში აღისფერი სითხე, მანამ სასევა სიციცხლითა შენი ნერვები, მანამ სიბერეს არ მოუბერავს თავს სიძაბუნე. მაგრამ არ ისვენებს შენი სული, სურს ჩამოაფრენა დრო-გამაშეებით ოლიმპის ბრწყინვალე ტახტიდან და სურს უბრალო მომავედავთა ბინძურ სტოვრების მყარალი ტალოების მოძრაობის შეტყობა. შენ გასურს შეიტყო ტულისის სათავადაზნაურო ბანკის გარემოება, მწერს: „მანდ ახლა კრება ბანკის, მაცნობე ყველაფერი.“ მაცნობე თუ მანდაც აპირებენ კერძობიას თამაშს და ხმალ-ხანჯლის ტრიალ-ბრი-ალს, როგორც ეს ჩვენში მოხდებდა ხოლმე“. რა გაეწყობა. არ მსურდა დამძერა ენა და მეტქვა რამ აქაურ ბანკზე, მაგრამ როგორღა შემძლია ხათრი გაუტეხო ჩემს უერთგულეს მეგობარს. ეემოჩილე-ბი შენს სურვილს და ვეცდები ვაცნობო შემდეგ წერილში ყველაფერი. და თუ ზოგი რამ შენი და სხვის მოსაწონი არა ეთქვა, ამაზე წინ და წინ ვიხდი ბოდიშს და გთხოვთ ნურგინ დამენდურებით.

მაშ, შემდეგ კერას მიიღებ შერეე წერილს, მანამდე კი... მშვიდობით, ძმარო,

გთხოვ, მომიტხო იმერეთის ტურფა ბუნება; მხოლოდ ბუნება შეენიერი და თვით ხალხი კი... ხალხზე ვერ ვიტყვი ვერაფერსა, ვგრძნობ გეწყინება...

ახალგაზრდა ქართველი

1894 წ. 16 მაისი.

ყ ა ჩ ა ლ ი

(მოთხრობა)

VII.

ოფ. ტყემაღეთს შუა ერთი პატარა გორაკია. ეს გორა შემოზღუდულია მაღალ-მაღალ ცაცხვის და კინცხის ხეებით, რომლებიც სიბერის გამო გამხმარან და გახმლართულან ამ გორაკის გვერდით. მთელი ამ გორაკის ვარშემო მდებარე ხეები, ისე უნდა დაღპეს და გაფუტდეს, რომ ერთი ტრატის წადება და შეშით მოხმარება არ ეის შეუძლია. აქ თურმე უწინ „წმ. გიორგის

ეკლესია იყო“, რომელსაც დღევანდელი ხეები და ნანგრევი ამტკიცებენ. ეს ხეებიც მას ეკუთვნოდა და რადან ყოველ წელიწადს მოსწრებული ადამიანების სიტყვით ამ ხეებზე წმინდანიანი სხედბოდა და მის საკუთრებას შეადგენდა, ამისთვის ნება არავის არა აქვს, თავის საჭიროებისთვის მოიხმაროს. ამ გამხმარ ხეებში ერთს ნანგრევე ქვაზე ჯვარია ამართული და ამ ადგილსაც დღეს „საჯვარეს“ ეძახიან, ხოლო ამ გორაკს კი „ჯვარის სერს.“

ამ ადგილს ეკლესია ააშენეს. აი, სწორეთ ის ეკლესია, რომ დღეს თავის საეკლესიო დღესასწაულს უქმობს. მთელი ს. ტყემაღეთი რაღაცა ფაქი-ფუქშია, ეზოები თითქმის ყველამ დახეცა, მგლოვიარე

მამაკაცები და მოხუცებული გლეხები ყველგან და-
ლაქებთან თავს იპარსავენ და დიდი ალტაცებით ემ-
ზადებიან დღესასწაულს. ჭურჭების თავზე გველ მუ-
ხის ტრატზე ჩამოკიდებულია თეთრად გაწმენილი
დაკუნთოლი ღორბერი. სოფლის ორღობეები გაქვდილია
დაპატრებული სტუმრებით და ტყემაღეთელი გა-
თხავილი ქალები თავიანთ ქმარ-შვილებით დიდი
მოწივნებით მოდიან თავის საყოლში (დედ-მამის
ოჯახში) და თავიანთი სიგრძე სანთელი, სანთლის
გული და ორი კაპიეტი ფული გამოკრული თან მი-
აქვს ხელ დედა-ღეთის შესაწირავათ. აჲ, მეორე
დილა გათინდა, გწაფობადათ დედაღეთის მხდია და
მხა. ეკლესიის ვალაენი სასევა ხალხით. წირვას
შემდეგ მღვდელი დგას ხატის წინ, და რიგ-რიგობით
არაჩვევს მლოცველებს შესაწირავს და ამბობს: „ყო-
ველად მოწაყავ დედაღეთისაჲ შემოუწირავს პავლია
გარდახვეწილადის ქალს თელას ერთი პური, თავის
სიგრძე სანთელი, სანთლის გულს ორ ფულად ორი კაპი-
ეტი, სატანმრთელი და თავის ქმარ-შვილებისა, დალოცე
და განაძლიერე. „ამინ“ დალოცე და განაძლიერე“ —
განსა ხალხში. ამ გეზად იდგა მღვდელი და ლო-
ცავდა მოსულ ხალხს შიგინე ეკლესიაში. გარეთ კი ერთ
ადილიას მოხუცებული დედაკაცი იდგენ და სან-
თლის გულს სარტყლით ახვედვენ გარშემო ეკლე-
სიას, მეორეს ჯაჭვი ვაღუცვამს კისერზე და რკინის
უღლეთი და რკინის ქალაშნებითე უფლის გარს
ეკლესიას და ევედრება: დედაღეთისაჲ იყავ ჩვენი ოჯა-
ხის მფარველი, მწყალობელი და სხვანი. ნასაღი-
ლევს სულ შეიცავლა სურათი. ეს სალოცავად მო-
სული ხალხი ყველანი ვალევილინი, ვალოთებულნი
გამოქაქანენ სათემოსკენ, გვეგონებოდათ მართლა, რომ
სალოთით მოსულან და არა სალოცავად. ეკლე-
სიის ვალაენი გაქვდილია მოქევი ხალხით.

მეორე გვერდით წრე-შეკრული იდგა ღვინო-
ში გაყენილი სოფლის ახალგაზღობა და ტაშის
ცემით უქცეროდა დაირა-მუხიკაზე მოთამაშე ქალ-
ვაყებს, რომლებიც თავიანთი ცქიცი და მარდი თამა-
შობით კატა-თავგობას მოგაგონებდათ. ავერ მესამე
ავღილას გოგო-ბიჭები, ხელი-ხელში ჩაკიდებულნი
ერთმანეთს ეგებრებოდნენ ლეჭების და შირების
თქმაში და მღეროდნენ, მომღერალი ეაჲ დაიწყებდა:

„ყოველი ჩიტი ბუდეს დგამს, ვაი, ვა...
ყველა და გუგული არა, ვაი, ვა...
შე ბეგრი ქალი მინახავს ვაი ვაი...
შენსაგით ღამაში არა
თეთრ ქორად ვაღამაქცია,
შენ წინა დამაზილია,
ერთ ღამეს შენთან მამყოფა,
მოამკლა და არ მაზიარა“.

„ბიკო რას იპარსებო ვაი, ვაი...
მასრა გიგავს კანჭებო, ვაი, ვაი,
ათასი რომ ვადიარაწო ვა, ვა...
მაინც არ წამოგყვებო ვა, ვა...“

ამას მოყვება დანარჩენი ქალ-ვაყის სიმღერა,
ფეხის მოძრაობა და ამ გეზად ხალხი ალტაცებით
ვეგებებოდა დღესასწაულს.

ვალაენს გარეთ გქელი მოედანი იყო. კიდევ
უფრო სასიამოვნო საყურადღებო იყო ხალხის
შექცევა. გიჭ-მაქ იმერულ ცხენებს აჯირითებდენ.
მათზე უშენიერეს რასმე კაცის თვალი ვერ ნახავდა,
განსაკუთრებით ილიკოს ლურჯი ცხენი და მისი
მარდი ცხენოსნობა იტაცებდა საზოგადოების ყურა-
დღებს. ილიკო ვასაკერულათ სმარობდა ცხენს:
ჯერ გაშმაგებულ ცხენს ისარივით გააქანებდა და
პოეტის არ იყოს მერე ღამაზათ ხან მარცხნივ, ხან
მარჯვნივ ვადმოწევადა“.

ერთ ხეს ქვეშ ვალაენის განაპირას იჯდა თე-
და და ცოტა შეღვინიანებული ხმა მაღლა ელაპა-
რაკებოდა თავისევე მეზობელს გოგონა გლეხს. იქ-
ვე ახლოს ქალ-ვაყი წრე-შეკრულნი იმღეროდნენ
და თამაშობდნენ.

„თედო! შენ გარეთ ვასული კაცი ხარ. ერ-
თი დატრიალდი და ამ ხალხს უფრო დიდი წრე
ვააქეთებდი, რომ ყველამ დაეინახათ მოთამაშე ქა-
ლები“.

— მამასახლისო, შენ უფრო არ ვაგეგონე-
ბენ?

„არა, მე ამისთვის არ მცალია და არც
არის ჩემი საქმე, შენ უფრო მოახერხებ.“

თედოს დიდ ხანს არ უფიქრნია, აილა ჯოხი,
გარშემო დაუწყო ვარს წინ მიწაზე ცემა და თხოვ-
ნა: „ყმაწვილებო, ახა დაიწყეთ. წრე გაეკეთოთ,
და ყველანი კარგათ დაგინახათ.“

— ეინ არის ეს მხეცი, რომ ჯოხით ფეხები
დაგვამტერა და გვიბრძანებს უკან დაიხიეთო, წა-
მოიძახა ერთმა გლეხმა.

— ეინ არის და მე ვახლოვართ, თედო გარდა-
ხვეწილადე, რა გნებავსთ?!

— ეინა? თედო გარდახვეწილადე? შენ ის ბრძან-
ლები, რომ რაზმონიკობისათვის ვაგერდნილი ყაჩაღი
იყავი და დღეს აქ ჩვენ ჭკუას ვაგორებებ? ვადი, ქო-
ფაკო აქიდან, თეარა შენ ძვალს ვერ ნახავს შენი
პატრონი.

— მე ვარ ქოფაკი? უთხრა თედომ და გაქნეუ-
ლი მუკი ისეთი ღონით ჩაქრა კბილებში, რომ
უგრძობოდ ჰირქვე დაამხო. სისხლის დანახეც არ
იყო საჭირო, რომ მეორემ ხანჯალი იძრო და თე-
დას შეუტია. თედომ თავისი ხანჯალი ხელოვნუ-

რად დახვედრა და მტრის ლაზარეოთა თაიდან აიცი-
ლა. ამ დროს უკანოდან ვიღამაც აგმობა ბეჭში ხან-
ჯალი და თედო ისე უგრძობლათ გაიშობა მიწა-
ზე, რომ ერთი კვირის თმაც არ მოუსწრია. ხალ-
ხი აირია. ქალების კივილ-ჩხივილით ვაიწყობა არე-
მარე. ეინ ხეზე მიღის შესახედავით, ეინ კეტს ექვს
დასკრავათ და ეინ გაკივის: „არიკა მოჰკლეს სა-
ბრალო თედო, დაუკესო და სხენი. ხალხის წივილ-
კივილითა ილიკომდისაც მიადწია; ცხენიდან მარდად
გადმოხტა და ტრეტელი ხანჯლით შეგერა და აღელ-
ვებულს ხალხში. მკედარი მამის დანახვებზე, სოფიან-
ში მგელივით გაშვავდა, თვალები სისხლით აფესო და
ამოღებულნი ხანჯლით გამოეკიდა მამის მკელესო;
ერთს საათს არ გაუვლია, რომ ორი უსულუო გვა-
მი საცოდავით ეყარენ ხეს ქვეშ და განცეფურებუ-
ლი ხალხი თავზედ ადგა.

(შემდეგ იქნება) თარხანი

რედაქტორ. გამომცემელი ან. თ. — წერეთლისა.

ტფილისის ქალაქის საპროდომო სამომავლო

აცხადებს, რომ ეისაც მსურთ ტერასატორიკის
მამული, რომელიც ერენის მიადწეზე, სომხის ბაზ-
რისა და ტალახის ქუჩებზე მდებარეობს და დღეს
საქრებიტო ბანკის გამგეობის ხელშია, იჯარით აი-
ღონ, შეუძლიათ წერილობითი განცხადება შემო-
ტარონ შემოსენებულს გამგეობაში ყოველ დღე
11 საათიდან ნაშუადღეის ორ საათამდე ამ წლის
პირველ ივნისამდის.

ქუთაისის თავად-აზნაურთ საადგილ-გამგულო განაჩის გზებგობა

სუიაველთ:ოდ აცხადებს, რომ ამ ბანკის წესდების მე-17 § მალით ბანკის გამგეო-
ბის სადგურში სასოგადო ვაჭრობით კაუიდულ იქნებიან სსენებულს ბანკში დაკირავებულ-
ნი უმრავნი მამულნი ქვემო აღნიშნულთა ზირთა, შესხვედრ კარდასახადთა შემოუტანლო-
ბისა ვაძო.

გაუიდვა მოიხზობა მხოლოდ იმ მამულებისა, რომელთა მეზატრონენი, თანხმად ბანკის
წესდების მე-19 §-ისა შეავსებენ ბანკის კარდასახადს და თან კანცხადებთა ხარჯებს.

187/12 წლიანნი სსხსნი.

ქანი და მიწა 20 კვადრ. საე.

ქ ქუთაისის

მოშაშვილი მანუახ მარდახას ძე:
გელათის ქუჩაზე ორ-სართულიანი
ქეითკირის სახლი მიწით 57 კვად
საე.

დაწახლედიასის მიხალი ერასტის
ძის: ორპირის ქუჩაზე ორი ორ-სარ-
თულიანი ქეითკირის სახლი და
მიწა 312 კვადრ. საე.

მემკვიდრეთა შერჯანოვის პეტ
რე სიმონის ძის: სილაზე ერთ-სარ-
თულიანი ქეითკირის ღუქნები
და მიწა 210 კვადრ. საე.

მემკვიდრეთა ჩარქოვისა ელი-
საბედ სიმონის ასულის: გეპულის
ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქეითკი-
რის ღუქნები სარდაფით და მიწა
103 1/2 კვადრ. საე.

სადმეგოვთა, იოსებ, აღექსანდ-
რე იეანე ხეთისოვარის ძეთა: ლე-
ვამოვის ქუჩის შესახევეში ორ-
სართულიანი სახლი და მიწა 1270
კვადრ. საე.

დასამიქია: ნესტორი და სამსონ
მიხაილის ძეთა: სათავადო ქუჩაზე
ორ-სართულიანი ქეითკირის ღუ-

დავლენი სოზოგადოება

ი ა კ ო რ ი (ღუსა)

უმაღლესად დამტკავებელი 1872 წელს, რომელ-
საც ძირითადი თანხა 2,500,000 მანეთი აქეს, გა-
რდა სულადის ფულისა, ამით აცხადებს, რომ მის
მიერ მიიღება დახვევა სიცოცხლისა განსაკუთრე-
ბითი სასარგებლო პირობებით იმ შემთხვევისათვის,
როცა შრომა აღარ შეეძლებათ.

მიიღება ყოველნაირი მოძრაიისა და უძრავის
ქონების დახვევა ცეცხლისაგან, აგრეთვე ზღვით-
მდინარით და ხმელეთით წასალ-წამოსალების საქან-
ლის დახვევა ცეცხლისაგან. წესები, პირობები წე-
რილობითი და სიტყვიერი მოლაპარაკება განეზი-
არება მსურველს ტფილისის საზოგადოების გამგეო-
ბაში, რომელიც დადგენილია კავკასიის მზრისათვის
და იმყოფება ბარონის ქუჩაზე, კალაუბნელის სა-
ხლში, თუ არა თვით საზოგადოების აგენტის აღე-
ქსანდრე პეტრეს ძის ზერიფეისაგან, რომელიც დგას
ველიამინოვის ქუჩაზე № 2.

ქაჯასის სიკო ხიტუს ძის, ქო-
აჯასი ზოსიმე შიქელის ძის: ორ-
პირის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი
ქეითკირის ღუქნები და მიწა 203
კვადრ. საე.

გოპასიძისა აღექსი სიმონის ძის:
ბაოხენის ქუჩაზე ერთ-სართუ-
ლიანი ხის სახლი და მიწა 455
კვადრ. საე.

ჩოგავასისა ვასილ ოქროპირის
ძის: ორპირის ქუჩაზე ერთ-სარ-
თულიანი ხის სახლი და მიწა 479
კვადრ. საე.

ლაროთფანისისა ნიკოლოზ გიო-
რგის ძის: მესხეთის ქუჩაზე ერთ-
სართულიანი ხის სახლი და მიწა
667 კვადრ. საე.

რუსიას ლეონ გიორგის ძის: ოპიბრის ქუჩაზე ორ სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 89 კვადრ. საყ.

იოსელიანის მელანაის: თბილისს ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 410 კვადრ. საყ.

რუსიას ვასილ ბუტუას ძის და ასიამის სტეფანე ანდრეას ძის: ოპიბრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის ღუქნები და მიწა 91¹/₂ კვადრ. საყ.

ლორთქიფანიძის დავით არჩილის ძის: თბილისის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და მიწა 123 კვ. საყ.

მესხის მიხარბეგ ფირანის ძის: ივანოვის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი სარდაფით და მიწა 189 კვად. საყ.

მაკრამეთა: მიხაილ, ივანე და იოსებ დიმიტრის ძეთა: სილაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 138 კვადრ. საყ.

ფისისიას მამაჯან ისრაელის ძის: ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის ღუქანი და მიწა 9 კვად. საყ. და 1 კვად. ალ. აბი.

რეკვიფლის მიხაილ გოგისას ძის: ბალახანის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 55 კვადრ. საყ.

ხურჭამის თედორე ეახუშტის ძის: ოპიბრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი, ღუქანი და მიწა 860 კვადრ. საყ.

მემკვიდრეთა ჩაჩუკაიას გიორგი ოპიბრის ძის: წულუკიძის შესახვევში ორი სახლი—ერთი ორ-სართულიანი და მეორე ერთ-სართულიანი და მიწა 63 კვადრ. საყ.

მემკვიდრეთა საჩუკაიას ელიასაბედ სიმონის ასულის: მახლობლად ქუთაისის რკინის გზის სადგურისა ორი ხის სახლი და მიწა 1000 კვადრ. საყ.

ჩიკვაიძის მიხაილ თომას ძის: სილაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 106 კვადრ. საყ.

აღაქეთა: ნიკოლოზ და ნონა რევან ოპიბრის ჰეთა: ივანოვის ქუჩის შესახვევში ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 224 კვადრ. საყ.

კლდიაშვილის გრიგოლ გიორგის ძის: გენერალის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 243 კვადრ. საყ.

განდელაიას დომენტი სიმონის ძის: ჩიონის ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 353 კვად. საყ.

მდღეაფრემის თომა მამუკას ძის და გუკუაფასი ყარამან მიხაილის ძის: მესხეთის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 215 კვადრ. საყ.

ცქატიშვილის ფილიპე ზაალის ძის: მესხეთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 118 კვადრ. საყ.

შაშუაშვილის შალომ აბრამის ძის: ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის ღუქანი და მიწა 8 კვადრ. საყ. და 5 კვადრ. ალაბი.

ბუხაშვილი: ისრაელ ელოს ძის: შამოელა, მიხაილ და რაფაელ ისხაკას ძეთა ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის ღუქანი და მიწა 15 კვადრ. საყ. და 5 კვ. ალაბი.

კუხაშვილის მეთოდ დიმიტრის ძის: არქიერის გარანზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 298 კვადრ. საყ.

მურდავის ევატერინა და ნიკოლაიშვილისა, ოპიბრის: აღეკანდრეს ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 145 კვადრ. საყ.

მოსეშვილის ალექსი სიოსების

ძის: ლაზარეთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 103 კვადრ. საყ.

სმაღაიას პავლე სპირიდონის ძის: ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 8 კვ. საყ.

უტუფაიას მარიამ ალექსის ასულის: მიხაილის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 128,5 კვადრ. საყ.

ჩაჩუკაიას ევატერინა ანდრეას ასულის: შთის ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 423 კვ. საყ.

ბოჭორიშვილის პეტრე ბეჭანის ძის: ბალახანის ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 108 კვადრ. საყ.

დგუბაძის ნიკოლოზ ფირანის ძის ტფილისის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 190 კვადრ. საყ.

კინოშვილის პავლე ივანეს ძის: მიხაილის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის ღუქნები და მიწა 434 კვადრ. საყ.

ისევას მიხაილ პეტრეს ძის: უსახელო ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 254 კვადრ. საყ.

ჭაჭაიას ელისაბედ დავითის ასულის: გეგუთის ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 186 კვად. საყ.

მოსონაშვილის ტარიელ გლახუას ძის: ოპიბრის და თურმანიძის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 250 კვ. საყ.

მურდავის თომა პავლეს ძის: ბალახანის ქუჩაზე ერთი სახლი ქვითკირისა და მიწა 422 კვადრ. საყ.

მდღეანის ბესარიონ მიხარბეგის ძის: მესხეთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი სახლი და მიწა 1575 კვ. საყ.

ფეკაროვის ალექსი სიმონის ძის: მესხეთის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 133 კვ. საე.

ჭლოშვილის კონსტანტინე ბეჯანის ძის: გეგუთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 36 კვადრ. საე.

ჩანჭყავის პეტრე იოსების ძის: ქარაიან-სარაის ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 148 კვადრ. საე.

შაგუღაძეთა: პავლე და ლევან გიორგის ძეთა, და დიმიტრი გრიგოლის ძის: ალექსანდრეს სლობოდაში ორი ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 215 კვადრ. საე.

შაგუღაძის თედორე სიმონ ს ძის: გეგუთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 345 კვადრ. საე.

შინაფრეშვილის აბრამ მოშას ძის გელათის ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 77½ კვ. საე.

პაჭაძის დიმიტრი ბახუტას ძის: მესხეთის ქუჩის შესახვევში ორ-სართულიანი შერეული სახლი და მიწა 774 კვ. საე.

ბეთსოვის ფრანც პეტრეს ძის: ხონის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 1217 კვადრ. საე.

ჭორჭიშვილის მარიამ სიმონის ასულის და ქუთათელაძისა ივანე პატას ძის: ორპირის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 345 კვადრ. საე.

ჭურთოყვის ლევან ივანეს ძის: ტყელისის ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 157 კვადრ. საე.

კატოლავის მარიამ მიხაილის ასულის: ალექსანდრეს სლობოდაში ორი ერთ-სართულიანი ხის სახლები და მიწა 228 კვადრ. საე.

ჭეცხელაშვილის იაკობ ისხაკის ძის: ვაგარიანის ქუჩის შესახვევში ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 101 კვადრ. საე.

ჩიკოლაძის ალექსანდრე ნიკოლოზის ძის: ალექსანდრეს სლობოდაში ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 197 კვადრ. საე.

სვანძის ზაქარია ანტონის ძის: გეგუთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 70 კვადრ. საე.

სითაწოვის სოლომონ გრიგოლის ძის: ალექსანდრეს ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის დუქნები და მიწა 51 კვადრ. საე.

ჭიჭაშვილის ყობოსი: გელათის ქუჩის შესახვევში ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 74 კვადრ. საე.

სანანაშვილის შამუღლა აბრამის ძის: ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის დუქანი და მიწა 3 კვადრ. საე.

აგაბიშვილის ისხაკ რაუჯილ დავითის ძეთა: ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის დუქანი და მიწა 12,7 კვადრ. საე.

აგაბიშვილის შალომა ელვას ძის: აკოფოვის შესახვევში ერთ-სართულიანი ქვითკირის დუქნები და მიწა 27 კვადრ. საე.

კოჯომაშვილის მარიამ სტეფანეს ასულის: ნემცის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი სარდავით და მიწა 84 კვადრ. საე.

სათაინას ყირიმ გიორგის ძის: წულუკიძის შესახვევში ორი თითო-სართულიანი ქვითკირის სახლები და მიწა 59 კვადრ. საე.

ბერუჭოვის სოლომონ პეტრეს ძის: პოლიციის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 796 კვადრ. საე.

ჭორჭიშვილის პეტრე ზურაბის ძის: ორპირის ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა

119 კვადრ. საე.

კუჭუქაშვილის ვლახუა ლევანის ძის: სილაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 171 კვადრ. საე.

მოშიაშვილის შალომა ისხაკის ძის: მიხაილის ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის დუქანი და მიწა 21 კვადრ. საე.

მუშულაშვილის ნინა გიორგის ასულის პოლიციის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 402 კვადრ. საე.

მოშიაშვილის აბეშა მოშას ძის: პოლიციის ქუჩის შესახვევში ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 286 კვადრ. საე.

ოჯანჭოვის პეტრე ივანეს ძის: პოლიციის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 81 კვ. საე.

ჩიკვაშვილის იოსებ აბრამის ასულის: ფრანკების ქუჩაზე ორი სახლი ერთი ორ-სართულიანი და მეორე ერთ-სართულიანი ხისა და მიწა 161 კვადრ. საე.

შინაგაბიშვილის აბრამ იოსების ძის და ჩიკვაშვილის რუთა ყობოს ასულის: ებრაელების ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 86 კვადრ. საე.

რამიანაშვილის დავით ისრაილის ძის: პოლიციის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 160 კვადრ. საე.

რუსუძის კესარია ათანასეს ასულის: ორპირის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 243 კვადრ. საე.

რუსუძის ვასილ სიმონის ძის: თურმანიძის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 69 კვადრ. საე.

თუმანოვთა: პავლე და ლევან ალექსანდრეს ძეთა: ალექსანდრეს ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 252 კვადრ. საე.